

HIRÜNK A VILÁGBAN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
P. O. Box 1005
WASHINGTON 13., D. C.

MAGYAR KULTURALIS FIGYELŐ
Hungarian Bimonthly — Revista Húngara
Revue Bimensuelle Hongroise

Előfizetési díj: Északamerikában
egész évre \$ 4.00, félévre \$ 2.00
Más országban havi két coupon

FORRADALMUNK JÓHIRNEVE

Irta: KISS SÁNDOR

A magyar forradalom után félévvel a New York Times egyik számában levél jelent meg, melyben egy állítólagos „amerikai” egy „állítólag” elevenen elégetett ávossal kapcsolatban felteszi a kérdést, vajjon nem volt-e igazuk az oroszoknak?

Kádár és cége szokatlan módon hálálta meg legutóbb kenyéradó gazdáinak a bizalmát. Orosz nagyüzemek munkásainak tartottak előadásokat arról, hogy hogy bujtak elő a pincékből az egykori hercegek, grófok, bárók, katonatisztek, templomokból a sötét reakciós papok, hogy nyugatról hazajött katonatisztekkel és fegyverekkel leigázzák a szerencsétlen magyar népet, amelyet a dicsőséges szovjet hadsereg immár másodszer mentett meg.

Az előadás tartalma, hangja mutatja, hogy az orosz munkás nem igen áll kötélnek. De vajjon teljesen eredménytelen-e Nyugaton az a nagyméretű propaganda, amire a szovjet nem sajnálja sem az aranyat sem a devizát. Elevenen elégetett ávós torz agy szüleménye. Ilyet nem ismert a magyar forradalom. De hogy ez a világ egyik vezetőlapjában megjelenhetett — ha csak levél formájában is, de válasz nélkül — mutatja minden magyar éberségének fontosságát: a liszta igazság fegyverével visszautasítani minden támadást, amely tiszta forradalmunk beszennyezésére irányul. A kommunista propaganda alapelve ugyanaz, mint a Göbbelsé volt: Ha nem hiszik el, mondjad kétszer, mondjad százszor, a végén elhiszik.

A megindult aknamunka kétirányú:

I. A magyar forradalom ellenforradalom volt, állítja, mely fasizmusba és terrorba hullt.

II. Politikailag éretlen nép erőviszonyokat fel nem mérő megmozdulása.

I. Nézzünk szembe a vádakkal. A forradalom elnyomottak lázadása az elnyomókkal szemben. Akkor jogos, ha egy népnek semmiféle törvényes, alkotmányos lehetőség nem áll birtokában, hogy leveesse magáról zsarnokainak uralmát. Marx meghatározása szerint: „A nép nem veszthet mást, mint láncait.” A magyar forradalom ezideig a világ legtisztább forradalma volt, mert ilyen nagy számban, ilyen aránytalanul soha nem állottak egymással szemben elnyomottak és elnyomók.

Nem is lehetett ellenforradalom, mert nem volt Magyarországon megelőzőleg forradalom. 1944—45-ben a szovjet csapatok közeledtétől való félelem, a nemzeti függetlenség elvesztésének a lehetősége lebéklyózta a magyar nép vágját, hogy régen esedékes társadalmi és gazdasági rendszerét forradalmi úton megváltoztassa. Az uralkodó osztály elmenekült, hatalma szétzúzódott. A nemzet a jelenlévő idegen hadsereg nyomása ellenére is egy nyugati mintájú demokrácia alapjait rakta le, amit csak erőszakkal és nyers terrorral lehetett megdönteni. Amilyen mértékben kiépült a szovjet hatalom jelenlévő fegyveres erejére támaszkodó pártidiktatura, olyan mértékben ment át a nép ellenállásba, majd 1956. október 23-án kényszerítő körülmények hatására forradalomba. Ezzel a forradalommal szemben az ellenforradalmat a nyugati értelemben is magas életszínvonalat élvező, néplől elszakadt szadista elemekből álló AVH képviselte. E terrorszervezet félelmes erejét és szervezetét a

fővárosban és vidéken az egységes nép pár óra alatti meglőrté. Csak a szovjet fegyverek árnyékában mertek újra harcban állni. A forradalom tehát átalakult szabadságharcá, kilőrt a szovjet-magyar háboru.

Gyerekjáték lenne azt az ideológiai zűrzavart neveltségessé tenni, amit az ellenforradalmi mesével a szovjet és magyarországi csatlósai produkálnak. Elég, ha Kádár János november 1-én este 22 órakor tartott rádióbeszédét idézzük, amiben így szólt a magyar néphez: „Rákosiék súlyosan megsértették nemzeti tisztességünket és önérzetünket, amikor semmibe vették hazánk szuverénitását, szabadságát és könnyelműen tékoztatták nemzeti vagyónkat. Népünk dicsőséges felkelése lerázta a nép és az ország nyakáról a Rákosi-uralmat, kivívta a nép szabadságát és az ország függetlenségét, amely nélkül nincs, nem lehet szocializmus. Bátran elmondhatjuk, ennek a felkelésnek eszmei és szervezeti vezetői, előkészítői a ti soraitokból kerültek ki. A magyar kommunista írók, újságírók, egyetemisták, a Petőfi-kör fiataljai, munkások, parasztlak ezrei, a hazug vádak alapján bebörtönzött régi harcosok az első sorokban küzdöttek a Rákosi-féle önkényuralom és kalandorpolitika ellen. Büszkék vagyunk arra, hogy a fegyveres felkelésben, annak vezetésében becsülettel helytálltak, áthatva igaz hazaszeretettől, a szocializmus iránti hűségétől.“

Kádár a forradalom megítélésében ugyanazt a kaméleon szerepet járta végig, mint Rákosi Titó értékelésében. Emberi jellemét, politikai szerepét, eszköz-voltát egymás utáni nyilatkozatai tökéletesen igazolják.

Magyarországon nemzeti, demokratikus, az egész nép spontán felkeléséből származó forradalom és szabadságharc volt, amelyet a szovjet brutális erőszakkal, összes szerződéses kötelezettségei, így a békeszerződés, a varsói paktum, a U. N. alapokmánya, a genfi emberiségről szóló egyezmény semmibe vételével szegett meg; egy háboruban, melyet a világ közvéleményének szóbeli tillakozása, de asszisztálása mellett kíméletlen és embertelen erőszakkal, véres kegyetlenséggel viselt egy magára hagyott kis néppel szemben.

Magyarországon nem volt gyökere a fasiszmusnak. A második világháborút megelőző időkben és alatt keletkeztek maroknyi töredék, súlytalan fasiszta pártocskák, amelyek a hitleri Németország fegyveres ereje nélkül soha győzelemre nem juthattak volna. Tagjaik vagy nyugatra menekültek, vagy 1945-ben beléptek a kommunista pártba. A forradalom féltve őrizte tisztaságát. A Közép- és Kelet-Európában minden forradalmi változáskor feldobódó antiszemitizmus, a tiszta demokratikus célokban, vágyakban és küzdelemben nem jelentkezhetett. A magyarság származásra, nemre, korra való tekintet nélkül izzott egy rettenetes elnyomásból fakadó, egész nemzetet átfogó, demokratikus forradalomban, egy új ország megteremtésének vágyában.

A forradalomban végig nem vett részt olyan szervezet, amely ne tiszta demokratikus programmal rendelkezett volna. A szellemi előkészítésben az Írószövetség és a Petőfi-kör játszott szerepet. Az Írószövetség éppen 1956. nyarán választott új vezetőséget. 1947. óta ez volt az első tilkos és demokratikus választás egész Magyarországon. A Petőfi-kör a kommunista rendszer által nevelt fiatal értelmiség köre volt. Az ifjúság a rendszer által dédelgetett egyesületekbe tömörült. A kalonaszág, a rendőrség a rendszer támasza lett volna, nem is beszélve a munkásságról. A pártok, akiket a forradalom életrehívott, 45-ös demokratikus koalíciós pártok voltak. Vezetőik szinte kivétel nélkül a hitleri fasiszta idők üldözöttjei, halálraítéltejei, akik a kommunista rendszerben is sok évi fegyházbüntetést szenvedtek. A magyar forradalomban ha még lettek volna is egyéneknél ellenforradalmi meggyőződésűek, nem érvényesülhettek, mert a forradalom politikai célkitűzéseiben, emberi magatartásában, eszközeiben sohasem tért le a tiszta, demokratikus alapról.

A Kádárék által kiadott Fehér-könyv mintegy 100-nál több esettel igyekszik bizonyítani az „ellenforradalmi“ terrort. Most nem beszélünk a hamisításokról, képekben, szövegben, adatokban, amelyeknek részletes cáfolására és elemzésére nincs

itt helyünk. Kétségtelen, hogy egy részük megtörtént. Miért és milyen okból?

1. A forradalom kitörésekor voltak szalinista pártfunkcionáriusok, magas állású pártvezetők, akik úgy viselkedtek, mint az ávósok. Ilyen volt pl. Kalamár József a csepeli tanácselnök. Ő és felnőtt családtagjai rálőttek a tüntetőkre, akik fegyvertelenek voltak. A feldühödött nép meglincselte őket.

2. Magyaróváron az ávósok sortűzzel 83 tüntetőt gyilkoltak meg. A nép a két ávós tisztet, akik a tűzparancsot adták, elfogta és meggyilkolta. Hasonló körülmények között történt a győri és miskolci ávósok lincselése is.

3. Október 30- és 31-én a szovjet csapatok kivonulása után a szabadságharcosok ávósokat szedtek össze Budapesten. Ezeket a Markó-utcai fogházba akarták kísélni. De sok helyen a feldühödött nép meglincselte őket.

4. A Tisza Kálmán-téri nagybudapesti pártközpont ávós erőd volt, ahonnan az ávósok október 24. és 30. között nagyon sok embert lelőttek, meggyilkoltak. Közük sebesülteket, sebesült-szállító személyeket, arra menő szabadságharcosokat. A pártháznak félelmetes híre lett a környéken. Október 30-án, amikor az oroszok beszüntették a harcot, Dudás József csoportja felszólította őket megadásra, azok tűzzel válaszoltak. Megkezdtek a harcot velük szemben, de kézfegyverekkel nem boldogultak. Ezért ágyút és tankot hoztak, míg végül megjelent a fehér zászló. A feldühödött harcosok, akik sok bajtársukat elvesztették, az ávósokat lelőtték.

Az AVO szerepéről az elmúlt évben maga a kommunista sajtó is beszámolt, amikor a kirakat-percek kicsikart vallomásait ismertette. A Rajk pör megmaradt emberei közvellen a forradalom előtti statisztikát állították össze a p. b. n. kivégzett emberek

MELYIKET A TIZENKETTŐ KÖZÜL?

Lamont professzor felbívása

Amerikában és Európában élő magyarok között végzett közvélemény-kutatás nyomán az a kép alakult ki bennem, hogy a következő tizenkét regényt a legjobb, amelyet 1940 és 1956 között magyar írók írtak. Tudomásom szerint eddig egyetlen egyet sem fordítottak le közülük angolra.

Ezért e lap olvasóihoz a következő kérdéssel fordulok: Véleményük szerint az alábbi regények közül melyeket kellene legelőször angolra fordítani?

Kodolányi János	Juliánus barát, 1940.
Márai Sándor	Vendégjáték Bolzanóban, 1940.
Móricz Zsigmond	Rózsa Sándor, 1942.
Illyés Gyula	Húnok Párizsban, 1946.
Márai Sándor	Sértődöttek, 1947.
Németh László	Iszony, 1947.
Wass Albert	Adjátok vissza a hegyeimet, 1949.
Déry Tibor	Felelet, 1950.
Veres Péter	Szegények szerelme, 1952.
Wass Albert	Elvész a nyom, 1952.
Tamási Áron	Bölcső és bagoly, 1953.
Németh László	Egét Eszter, 1956.

Válaszokat a következő címre kérem:

Dr. William H. F. Lamont Rutgers
University, New Brunswick, N. J.
USA

FELHÍVÁS OLVASÓINKHOZ

A HIRÜNK A VILÁGBAN bibliográfiát készít a magyar forradalomról s szabadságharcról megjelent könyvekből. Kérjük olvasóinkat, küldjék meg szerkesztőségünknek azoknak a bármely nyelven megjelent műveknek az adatait, melyek egészben vagy jelentős részben a magyar forradalommal foglalkoznak.

Az adatokat a belső címlapról vegyük s a következőket tartalmazzák: Szerző, könyvcím (esetleg alcím), kiadás (ha már második vagy további), kiadási hely, kiadó, kiadási év, oldalszám (mindig az utolsó arab számot kérjük megadni, függetlenül a tényleges oldalszámtól). Amennyiben a könyvnek csak bizonyos része foglalkozna Magyarországgal, ennek terjedelmét kérjük közölni (pl.: 81—124 o.).

Mutatóba alább közöljük egy könyvnek az adatait:

Michener, James A.: The Bridge at Andau. New York, Random House, 1957. 270 old.

ről, s ezek száma 597 volt. A forradalom győzelme után Pesten és vidéken előtárltak az ávós laktanyák borzalmait. Valató helyiségek, földalatti kínzókamrák, sőt halottlhamvasztók. A magyar forradalom győzelme esetén egy rémuralomnak olyan megdöbbentő bizonyítékai láttak volna napvilágot, aminek módszereit, eszközeit, vérengzéseit alig lehetne el is képzelni. Bármennyire is elilendők a vérengzések, a lincselések, meg kell állapítani, hogy a szabadságharcosok senkit nem bántottak, aki a forradalom ellen fegyvert nem fogott. Mivel a lincselések 30-31-én történtek, amikor az oroszok kivonultak, a külföldi lapok tudósítói is megjelenhettek és fényképezhettek. De ki jelenhetett meg október 25-én a Parlament téren, amikor mintegy 600-800 embert legyilkoltak, s amikor a kivonuló mentőket is gépfegyvertűz fogadta, vagy október 24-én hajnalban, a szovjet csapatok bevonulásakor a Vörösmarty téren, amikor mintegy 200-300 fiatal középiskolás diákiút és diáklányt körülfogtak és amíg élő mozdult közöttük, addig lölték őket. Fiatal lányok kínjukban az ingüket tépték le és lartották maguk elé megadás jeléül, ám nem volt menekvés.

A magyar forradalom vesztesége halottakban semleges megfigyelők szerint mintegy 25.000 fő. Vele szemben áll a Fehér Könyv mintegy 100-200 esettel. Mindezek ellenére a szabadságharcosok és forradalmi tanácsok kiküldöttei a kormánnyal együtt már október 30-án mindent elkövettek, hogy a tömeggyilkosokkal szembeni jogos bosszuállást megszüntessék, a törvényességet biztosítsák. Október 30-án este a Parlamentben a rendőrség és a szabadságharcosok Nagy Imre miniszterelnökkel együtt részletes tervet dolgoztak ki Budapest rendjének és személybiztonságának a helyreállítására. Ennek eredményeképpen 31-én már megszűntek az egyéni vagy csoportos bosszuállások, helyreállt a közrend, a vagyon és az életbiztonság, a világtörténelem minden forradalmához viszonyítva páratlanul rövid idő alatt és elenyészően csekély bosszúval az elkövetett tömérdek bűnnel szemben.

II. Az egész világ bámullattal és csodá-

lattal nézte hetekig a kis magyar nép heroikus küzdelmét az óriással. Értetlenül állott meg a magyar forradalom „csodái” előtt.

Hónapok múltak el, míg lassan felütötte fejét egy másik értékelés, ami arról beszélt, hogy van egy józan, reális út, amit a lengyelek követtek és egy lehetetlen, politikailag meggondolatlan, éretlen, amihez a magyarok folyamodtak.

A keleteurópai népek helyzete a Szovjetunió katonai és politikai elnyomásában ugyanaz. A hatalom megtartásának az eszközei a nép óriási többségének meggyőződésével, sőt ellenállásával szemben a Szovjetunióban alakultak ki és azt tudományos módszerességgel a lökézetesség fejlesztették. A sztálinizmus éveiben ezt a rendszert minden keleteurópai nép számára exportálták, senki ki nem léphetett büntetlenül ebből az egységes és átfogó gyakorlatból. A Sztálin halálával elinduló erjedési korszak nyitott lehetőséget először arra, hogy a népek történelmében és lelkében gyökerező magatartásbeli különbségek a politika területén kifejeződjenek. Nem véletlen, hogy a két legnagyobb történelmi múlttal rendelkező nép, a lengyel és a magyar mozdult meg először. A lengyel és magyar történelem párhuzamosága viláthalatlan, a nemzeti függetlenségért, fennmaradásért való harc a történelem folyamán sokszor találkozott. Tisztán külső körülmények döntötték el, hogy 1956-ban a magyarok kerültek a forradalom, a lengyelek az evolúció útjára. Ha a magyar sztálinisták moszkvai kapcsolatai nem olyan erősek, Rákosi bukása után Magyarországon Nagy Imre-kormányzat következett volna. A lengyelek a poznani felkelésből sokat tanultak és a tanulságok alapján készítették elő Gomulka jövetelét. A lengyel eseményeknél a szovjet hadsereg elkésett. A 16 orosz hadosztály már akkor ment Varsó felé, amikor az utakat a lengyel titkos rendőrség és hadsereg alakulatai lezárták. A lengyel kudarc nyomán a szovjet hadsereg jólőre felkészült Magyarországon.

Ha a magyar forradalom győzelme után Nyugat az Egyesült Nemzetek alapokmányában lefekelet elvi álláspontot kö-

velve határozott, bátor magatartást tanúsítva, minden békés lehetőséget kihasznál, hogy egy veszélyeztetett kis nép segítségére siessen, ma Magyarország szabad és független lenne. Akkor a magyar út lenne a példa, pedig ez esetben is tisztán sorszerű körülmények döntötték volna el a helyzetet Magyarország javára. A két nép gondolkodása, életformája, vágya, a társadalom mozgása, a szellemi vezetők, írók átfogó nemzettudala a két népnél ugyanaz.

Gyilasz, a börlönbezárt jugoszláv író a magyar forradalom leverése után híres cikkét így kezdte: „A lengyel felkelés fordulópont a világkommunizmus, a magyar forradalom fordulópont a világlőrlénelemben.”

A magyar forradalom ma még beláthatatlan méretű átalakulást indított meg a világ gondolkodásában. A kommunista

ötödik hadoszlop hatalmát szétzúzta, a szovjet blokk álszocializmusáról lerántotta a leplet. Megmutatta a kolonizáló államkapitalista és imperialista hatalmat. Megindította az átértékelő munkát a színes népcsknél. A kommunizmussal szimpatizáló értelmiség személt felnyitotta, a szellemi emberek gondolkodásában új látvlatokat nyitott. Lökést adott az európai egység kialakulásának. A nyugati civilizáció elkényelmeceedett hedonista és materialista gondolkodásába belevetítette az új, teljesebb, átfogóbb élet igényét, egy új érték-szemléletet, ahol a ke. eszténység nemcsak szólam, nemcsak kövekkbe, formákba, szervezetekbe merevített egyház, hanem magatartás és meleg élet lehel, amely a dekadencia vonásait magán hordozó civilizációnkat elindíthatja az áldozatvállalás és hitvallás életszerű, meleg útján.

A PHILHARMONIA HUNGARICA A PUSZTÁRÓL ÁLMODIK

*„A száznapos zenekar bemutakozása előtt —
Jehudi Menuhin el volt ragadtatva — A világ
legifjabb zenekara körútra megy.”*

„Jövő kedden fog a bécsi Grosses Konzerthaus-ban a világ legifjabb zenekara, a Philharmonia Hungarica, bemutatkozni. A nyolcvan magyar menekültből álló zenekar alig 100 napos, és egy zenekar számára elképzelhetetlenül gyors idő alatt tökéletes összhangot értek el. A koncert szólístája Stark er János a magyar származású vi.ághi.ü amerikai cse.lista lesz, aki Dvorak csello-versenyét adja elő. Karmesterük Rozsnay Zoltán, a magyar Filharmonikusok volt második karnagya.”

„A magyar forradalom leverésekor számtalan értelmiségi menekült Ausztriába, — költők, írók, tudósok, ujságírók és orvosok. Jelentős részt képviseltek kiválóan képzett zenészek. Rozsnay Zoltán is a honlalanok közé tartozott. Már menekülése közben foglalkoztatta az a gondolat, hogy a menekült r. az ar. z. rész k. egy. e. e. a a fo ja össze. Fáiadozásainak eredményeképen a Rockefeller-alapítvány igazgalóját elküldte Ausztriába. Az amerikai megbízott kiuta-

zott a Bécs meletti Badenbe, hogy személyesen győződhessen meg a menekültek terveiről. Már a próbák olyan hatással voltak rá, hogy rövidesen 70.000 dollárt bocsátott egy, a magyar menekültekkel foglalkozó iroda rendelkezésére. A Rockefeller-Alapítvány ezzel jeget tört és rövidesen újabb jólékonyági szervek is csatlakoztak az adakozókhoz: az IRC 10.000 dollárt, a Svájci Magyar Segély 20.000 frankot és a páisi Congres pour la Liberté de la Culture szintén jelentős összeget bocsájolt rendelkezésükre.”

„A magyar művészeket a badeni Hotel Esplanade-ben helyezték el, céljakra a fürdőváros egyik nagytermét bocsájtotta rendelkezésükre. A menekült művészek viszonzásképen egy hangverseny-sorozatol adtak Baden közönségénekk, beléptijgyeicit oly olcsón árusítva, hogy bevételeik csak nyers kö. tségükkel fedezték.”

„Jehudi Menuhin, aki röviddel ezelőtt látogatást tett Badenben, világszerte felemelte szavát kollégái érdekében. A Philharmonia Hungarica jó kezdetet vett, a közvélemény szimpátiáját már is sikerült megnyernie.”

(Neues Österreich, 1957 május 24.)

A bécsi Grosses Konzerthausban tartott hangversenynek igen nagy sikere volt. Ezt megelőzte Badenben a főpróba, másfélezer osztrák előtt. Ráadásul a Rákóczi-indulót játszották és amikor a közönség ezt a harmadik taktusnál felismerte, tapsolásba, tombolásba és sirásba tört ki.

A júniusi Bécsi Ünnepi Hetek alkalmából a zenekar Menuhinna Bartók hegedűversenyét játszotta nagy sikerrel, Kodály Psalmusát pedig a bécsi Rádió-kar és a Sängerknaben-kar; a tenor szőlől Kaposi Andor énekelte. Salzburgban is nagysikerű hangversenyt adott, júniusban pedig két vendég dirigens, Märzendorfer és Swarowsky fogja a zenekart vezényelni.

A zenekar nemcsak most-kijöttekből áll; a világ minden részén szétszóródott magyar zenészek visszajöttek Badenbe és beálltak a zenekarba.

A zenekar tagjainak névsora:

Karnagy: Rozsnyay Zoltán, *Helyettese:* Ungár Tamás, *Igazgató:* Csobádi Péter, *Tűkár:* Bánát Péter.

1. *hegedű:* Bókay Csaba, Ramor Ervin, Berei Ákos, Banyák Kálmán, Masopoust Rezső, Sivó József, Feld Ottó, S. Adám Vera, Baberkoff, Lóránt Gábor, Barki László, Lederer Károly.

2. *hegedű:* Nógrády Vera, Nógrádi János, Muharay Tivadar, Dorogi József, Vidor György, Farkas Éva Fischer György, Tóth Judith, Bielek Josip.

Brácsa: Sándor András, Ungár Tamás, Lörinc Edith, Dr. Farkas László, Vidák László, Paraki József, Szende György, Lederer László.

Csello: Thirring Zoltán, Bertóthy Barna, Sallay József, Koves Iván, Przbyla Wladislaw, Somló László.

Bőgő: Somogyi József, Apáthy István, Farkas József, Gottfried.

Fuvola: Pasek Jozsef, Pázmándy, András Tibor, Lajos Béla.

Klarinét: Hernád Ferenc, Sövényházi, Komjátby Géza.

Kürt: Molnár József, Zsolnay Zsigmond.

Oboa: Bánthay Tivadar, Engl József, Mokray József.

Fagott: Szegfű Imre, Vajda István.

Trombita: Rékay Tivadar, Kovács György, Móricz Károly.

Harsona: Német István.

Celesta-zongora: Vázsonyi Bálint.

Ütlők: Vigdorovits Sándor, Oláh Béla, Mikus Hédi.

STARKER JÁNOS

A fiatal magyar csellóművész rövid idő alatt a legjelentékenyebbek közé fejlődött Amerikában. A TIME magazin 1956. I. 16-i száma zenei rovatában így ír: „A muzsikuskok közt a csellisták löbnyire gyógyíthatatlanul szentimentálisok. Egy van közöttük, akire ez a leírás nem illik, a Chicago Symphony Orchestra csellistája, a budapesti születésű 31 éves Starker János, aki minden szentimentalizmus nélkül tudja magáról, hogy ő a világ egyik legjobb csellistája. Tónusa sem nem nehézkes, sem nem gyönges, hanem tiszta és selymes. Tartózkodást mutat, ahol (mint Schuman versenyművénel) kisebb muzsikuskok hajlamosak ál-szenvedélyességre, de hagyja csellóját zengeni, ahol igazi szenvedély szólalatható meg. Egyik kritikusa, Roger Dettmar írta: „Starker jelentékeny csellistából páratlan csellistává nőtt”.“

Kiválóan tartották mindig, amióta csak mint 14 éves gyermek hangversenyezni kezdett. A második világháború végén elhagyta Magyarországot. Európai városok után 1948-ban az Egyesült Államokba jött, ahol először a Dallas Symphony Orchestrával, majd a Metropolitan Opera zenekarával játszott.

Irving Sabolsky (Chicago Daily Mail, 1956. IV. 18.) „Starker új magasságokba szárnyal“ című cikkében így méltatja első önálló hangversenye alkalmából: „A virtuozitás legmagasabb foka, a zenei szellem tisztaságával párosulva, az egész hangversenyt a művészlet legnemesebb régiciba emelte. Starker tónusa nem a leg-erősebb a cselló világában, de ritka frissesség és tisztaság különbözteti meg. Technikája minden előadásában hibátlan; még Kodály kíséret-nélküli szonátájának fantaszlikus szövevényességén is zavartalan nyugalommal vonult át. Az egész estén csellóját azzal az egyszerűséggel és nyíltsággal szólaltatta meg, amellyel olyan embertől szoktunk meg, aki nem tud mást, csak igazat mondani. A Kodály-muzsika semmi kívánnivalót nem hagyott. Hogyan képzelhetett el Kodály szóló cselló-versenyt, az csoda; a másik csoda viszont az, ahogyan Starker eljátszotta.“ (P)

TIZENÖT ÉV MAGYAR TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEI AMERIKÁBAN

A világ minden táján dolgoztak és alkottak a magyarok, dolgoznak és alkotnak ma is. Szorgalmukkal és tehetségükkel gazdagítják a befogadó nemzetek életét és kulturáját, megbecsülést és dicsőséget szereznek a magyar névnek. Sokan vagyunk, akik régóta gondolkozunk azon, hogyan lehetne megörökíteni ezt a rengeteg munkát és alkotást a jövő számára; hogyan tegyük lehetővé, hogy a magunk gyermekei s az idegenek is Amerikában vagy a világ más részén megismerjék az otthoni s a külföldi gazdag magyar kulturát. Ezekre a kérdésekre kíván felelni, megoldásukban segíteni az *American Hungarian Studies Foundation* (Amerikai Magyar Tanulmányi Alapítvány).

Tizenöt évvel ezelőtt Chicago egyik elővárosának, Elmhurstnek kollégiumában, először ült egy osztály magyar tanár előtt. Amikor ez a tanár első óráját tartotta két növendékkel, akkor kezdődött az Amerikai Magyar Tanulmányi Alapítvány működése. Az azóta eltelt tizenöt év alatt az Alapítvány munkája kiszélesedett, komoly eredményekkel járt és egyik eredménye, egyik büszkesége a most kiadott *Magyar Album*.

A *Magyar Album* magyarokról szól, magyarul, magyaroknak. Már az angol kiadása is készül. A *Magyar Album* a magyar munka, szellem és dicsőség könyve.

Ez az Alapítvány nemrég rendezett New Yorkban és Chicagóban két nagy amerikai zenekar együttműködésével két remek hangversenyt a magyar menekült diákok segítségével. A new yorki Carnegie Hallban tartott hangverseny kizárólag Bartók Béla műveit szerepeltette.

Az Alapítványnak nemcsak az a célja, hogy amerikai diákokat magyarul tanítson, hanem az is, hogy

Írta: MOLNAR AGOSTON

az American Hungarian Studies Foundation e'nöke és az elmhursti kollégium magyar szakosztályának tanára

az amerikai közönséggel megismeresse a magyar nyelv, irodalom, történelem, művészet és zene alkotásait — egyszerűen az egész magyar kulturát.

Jelenleg az elmhursti kollégium nyolcszáz diákja közül ötven tanul a magyar szakosztályon; a jó tanulók közül többen az Alapítvány ösztöndíjának a segítségével. Az 1871-ben alapított Elmhurst kollégiumot Amerika legjobb nevű humanisztikus főiskolái közé számítják. Az Egyesült Államok sokszáz egyeteme és kollégiuma között mindössze egynek, Elmhurst Collegének van magyar szakosztálya. A kollégium magyar szakosztálya a következő előadásokat nyújtja: magyar nyelv, magyar társalgás, magyar irodalom és magyar történelem.

De az Alapítvány más módon is kívánja a külföldi magyar kulturát szolgálni. Így azzal a kérdéssel is foglalkozik, mi történt világszerte a nyilvános és magán magyar könyvtárakkal, gyűjteményekkel, muzeumi tárgyakkal és történelmi jelentőségű hagyatékokkal? Az Alapítvány vezetői úgy vélik, hogy mindezeket egy-két központi könyvtárba és muzeumba kellene összegyűjteni.

Ma már több mint ötezer kötetnyi magyar könyv és folyóirat van birtokában, számos múzeális értékű tárgy mellett. Több nagylelkű magyar az Alapítványnak adományozta könyvtárát, mások pedig — mint néhai Reményi József egyetemi tanár — végrendeletileg az Alapítványnak ígérték azt. Így az Alapítvány már foglalkozik a

gyűjtemény végleges elhelyezésének kérdésével is.

Az a vélemény van kialakulóban, hogy két magyar központi könyvtárat és muzeumot kellene létesíteni Amerika két legnagyobb városában, New Yorkban és Chicagóban. Így lehetne a legnagyobb nyilvánosság számára legméltóbban dokumentálni a magyar életet és kulturát, különösképpen pedig az amerikai magyarságnak mult és mai életét.

Az *American Hungarian Studies Foundation* már eddig is több jelentős ajándékot és több ezer dollárra menő hagyatékot kapott; vagyonát a legközelebbi években 500.000 dollárra kívánja emelni. Hiszük, hogy vannak nagylelkű és felelősségteljes magyarok a világ minden részén, akik megértik az Alapítvány munkájának jelentőségét, értékelik hivatását, segíteni, támogatni fogják azt, hogy munkásságát folytathassa és fejleszthesse, terveit megvalósíthassa.

Az Alapítvány legelőször megvalósítandó tervei közé tartozik, a magyar szakosztály könyvtárának gyarapításán kívül, egy Magyar Tanulmányi Intézet megszervezése. Máris több kutatási terv előkészítése folyik, a magyar nyelvészet, társadalmi lélektan és kultur-antropológia terén. Ugyancsak aktuális már egy negyedévi tudományos szemle kiadása is.

Mindezen munkájában és tervében az *American Hungarian Studies Foundation* azt az elvet vallja, hogy előbb kíván cselekedni, eredményeket, sikereket elérni, azután fordul a világ magyarságához, hogy tegye magáévá az Alapítvány ügyét és támoassa azt. És büszkén mondhatja, hogy már idáig is vannak eredményei, megvalósított tervei.

(Címünk: *American Hungarian Studies Foundation, Elmhurst College, Elmhurst, Illinois, U. S. A.*)

NYUGATI FIGYELŐ

AMERIKAI EGYESÜLT ALLAMOK

Első oldalon

szerepelt Magyarország ismét pár hélig az amerikai sajtó hasábjain abból az alkalomból, hogy az ENSZ bizottsága közzétette jelentését. A *Washington Post* például ezzel a szalag címmel közölte a bevezető, 1957. V. 31-i INS-ismertetési: „űrítse ki Magyarországot, vagy készüljön fel újabb felkelésre, figyelmezteti a Szovjetuniót az ENSZ-jelentés.“ A címe: „A régvárt dokumentum orosz, szadizmus-ról beszél.“

A *New York Times* 1957. VI. 30-i száma az ENSZ-jelentésből Nagy Imre szavait emeli ki, amiket november 4-én, hajnalban mondott be a rádión:

„Ezekben az uroló percekben arra szeretném kérni a forradalom vezetőit, hogy — hacsak tehetik — hagyják el az országot... Forduljanak a világ minden népéhez segítségért és tegyék világossá, hogy ma Magyarország van soron, de holnap vagy holnapután a többi ország, mert Moszkva imperia'izmus nem ismer határt és csak időnyerésre játszik.“

Az Amerikai Magyar Egyetemista Szövetség

angol s magyar nyelvű lapjában (*Hungarian Student Newsletter*, — *Magyar Diáklájékoztató*, 1957, III.) közzétette programját, melynek lényegét az alábbiakban adjuk:

1. A forradalom céljait továbbra is szem előtt tartva, szellemének ébrentartásával, erkölcsi eredményeit felhasználva szervezetet alakítunk.

2. Mindazt az erőt, amit a forradalom külföldön létrehozott, felku-

tatjuk s a magyar ügy szolgálatába állítjuk. A világ lelkiismeretének ébrentartásáért mindent megteszünk.

3. Szervezeti függetlenségünket minden körülmények között megtartjuk.

4. Minden diáktársunkat segíteni akarunk tanulmányai folytatásában, illetve befejezésében, hogy hazatérésünk után az itt szerzett tudást hazánk javára fordíthassa.

5. Az európai Menekült Magyar Egyetemisták Szövetségével közös céljainkért, egymást segítve dolgozunk.

6. Tekintve, hogy az Egyesült Államok vendégei vagyunk, elhatározásunk, hogy Szövetségünk az Egyesült Államok szabadság és igazság eszményeinek szellemében működjék.

A Szövetség júniusban tartotta Chicagóban első kongresszusát, melyről legközelebbi számunkban részletesen beszámolunk.

A Council on Foreign Affairs-ben

Amerika vezető külügyi társaságában tartott előadást áprilisban Andor Klay (Sziklay), akinek *Daring Diplomacy* (Vakmerő Diplomácia) c. új könyve az amerikai könyvpiac egyik érdekessége és most jelent meg magyar Rubáját-fordítása is. Júniusban két előadást tartott a külügyminisztérium Diplomáciai Intézetében Az amerikai diplomáciai kar folyóirata, a *Foreign Service Journal*, áprilisi számában egy részletet közölt fentebbi könyvéből, júniusi számában pedig az ő fordításában közli Heltai Jenő ragyogó politikai paraboláját, az „Abu Majub bolhájá“-t. Ez most jelenik meg először angol nyelven — ez az első eset, hogy magyarországi szépirodalmi műve kerül közlésre a folyóiratban.

A *Daring Diplomacy*-ról egyébként máris számos meglehangú kritika jelent meg a napisajtóban és szakközlönyökben. A *Washington Post*-ban Prof. Davison, a George Washington egyetemen a diplomáciai történelem tanára, filmrevitelét sürgette; több rádió-komentátor foglalkozott vele; elismerő nyilatkozatok érkeztek olyan ismert közéleti emberektől, mint Harold Burton, a Legfelső Bíróság tagja, Ravnald volt budapesti követ, Wailes deznált budapesti követ, Armstrong államtitkár, Wilkin szövetségi bíró, Legge délkarolinai főbíró és mások.

Sziklay Andor a *Shakespeare Quarterly* ben, amely az egyik legelőkelőbb nemzetközi Shakespeare-folyóirat, annak őszi számában, Justus Pál új Shakespeare-sonett fordítását fogja bírálni.

A Magyar Cserkészszövetség

1957. V. 25-én tartotta meg tizedik közgyűlését az emigrációs magyar cserkészmunka megindulása óta. Kanadai, venezuelai kiküldöttek is résztvettek a közgyűlésen, továbbá számos most menekült cserkészvezető is.

A Szövetségnek ezidőszert 3516 tagja van. A csapatok száma 53, de Európában számos új csapat van alakulóban. A legnagyobb magyar cserkészgócponok Cleveland-ben s Buenos Aires-ben működnek. A Szövetségnek három cserkészparkja van: kettő Braziliában, egy az USA-ban. Cleveland-ben önálló cserkészházat akarnak építeni.

Örvendetes jelenség, hogy 23 csapatnál van elérhető távolságban magyar iskola, melyeket az érdekelt csapatok százszázalékos taglétszám-

mal látogatnak. A 23 iskola közül tizet teljesen magyar cserkészvezetők irányítanak, illetve tartanak fenn.

A közgyűlés kiemelkedő program-pontja volt a tisztújítás, melynek során sok szabadságharcos cserkészvezetőt is megválasztottak.

A közgyűlés egyik határozata így szólt: „A Magyar Cserkészszövetség kötelességének érzi annak kijelentését, hogy az 1956. októberi magyar forradalommal és szabadságharcossal, annak céljaival és eredményeivel teljes mértékben azonosítja magát.”

Az esti fogadáson Bodnár Gábor Szöv. Vezetőtiszt elnöki megnyitóját követően dr. Bátori József piarista tartományfőnök a cserkészlet 50. jubileumáról emlékezett meg. Kolossváry Béla egyetemi tanár az emigrációs cserkészmunka eredményeit ismertette. Majd Takács József szabadságharcos öregcserkész mondott beszédet.

A Magyar Forradalmi Tanács

1957. III. 14-én átalakult s a Szabad Magyarország Nemzeti Képviselete (Magyar Forradalmi Tanács) nevet vette fel. Rövidesen Szabad Magyar Parlamentet hívnak össze negyvenötös és negyvenhetes képviselőkből, a forradalmi tanácsok és a szabadságharcosok képviselőiből, valamint tudósokból, művészekből, írókból, diplomátákból és egyházi férfiakkól.

Három középiskolás diák elindult Magyarországra

harcolni a kommunisták ellen! New Yorkból azonban vissza kellett fordulniuk, a szülők ugyanis értesültek a vállalkozásról s közbeléptek. Vezetőjük Benny Yorkoff volt, egy washingtoni orvos fia. Tanárnőjük, Mrs. Nenoff (egy bolgár menekült politikus felesége), meggyőzte őket

hogy még hajóra se engednék őket ülni, viszont hasznosabb módon is segíthetnének a magyar ügyön. Ajánlják például fel a munkájukat szabadidejük egy részében az Amerikai-Magyar Szövetségnek. Azóta szombatjukat a Szövetség irodájában töltik és mindenben segítenek.

Benny Yorkoff azelőtt csak annyit tudott Magyarországról, hogy létezik, most büszkén meséli, hogy egy sebesült szabadságharcos ismerőse van, s egy magyar fiúval levelezni fog. A forradalom sok részletét ismeri s az Egyesült Nemzetekről határozott véleménye van. Nem jó...

BELGIUM

„Magyar Szimfónia“

Az egyik legnevesebb flamand zeneszerző, De Greeve Jos, ilyen című szerzeményét nemrég mutatták be Brüsszelben. A magyar szabadságharc megörökítésére szánt mű nagy sikert aratott.

ECUADOR

„Magyarország, a kereszténység védőbástyája“ címmel Christian M. Ravndal, az Egyesült Államok ecuadori nagykövete, aki 1951-től a múlt év nyaráig budapesti követ volt, előadást tartott Quito-ban, 1957. III. 29-én. Az Észak-Amerikai Székház dísztermében összegyűlt meghívott közönség soraiiban volt az ecuadori kormány és legfelső bíróság számos tagja, a délamerikai és nyugati diplomáciai kar tagjaival és társadalmi s kulturális körök kiemelkedő személyiségeivel. Quito és Guayaquil rádióállomásai közvetítették az előadást; a sajtó hosszú, meglehangú riportokban és vezércikkekben foglalkozott vele; szövegét magyar történelmi képekkel díszített füzet formájában kibocsátották általános terjesztésre. (A nagykövet tavaly ugyanerről a témáról a clevelandi „Magyar Nap“-on ma-

gyar nyelven beszélt; mostani előadását spanyolul mondotta el — tud németül, franciául, norvégül, svédül, arabul s törökül is. Budapest előtt Uruguayban volt nagykövet, azelőtt pedig a diplomáciai kar főigazgatója.)

Quito-i előadásában párhuzamot vont az 1848-49. évi és az 1956 évi magyar szabadságharc között s azt ezekkel a szavakkal zárta: „Szívemből köszöntöm Magyarországot, a kereszténység védőbástyáját, a hősök hazáját!“ (K)

FRANCIAORSZÁG

„Az írók meg fogják halni a szabadságért!“

Ezzel a címmel közli a *Figaro Littéraire* (57. IV. 4.) Aczél Tamás üzenetét minden nemzet íróihoz, hogy ne felejtkezzenek el Budapesten bebörtönzött és halállal fenyegetett írótársaikról. „Egy olyan világot s kultúrát védenek — írja Aczél — melynek Önök nemcsak a letéteményesei, hanem megteremtői is... Gondoljanak arra, mit tennének, ha harminc francia, angol, amerikai vagy német író lenne ma börtönben... Az idő sürget, mert a terror Magyarországon napról napra nő. Ennek a rezsimnek a legnagyobb s leghatásosabb ellensége a nyilvánosság. S amit a legszívesebben látnának, az a hallgatás uralma, a temetők békéje. Ha valamitől félnek, az a fény, a szív kiáltásai, melyek felrázzák a szellemet és leleplezik az aljas mesterkedések tetteseit. Kiáltanak hát! Tartásuk vissza a hóhérok kezét!“

„Az egész világnak ma két hazája van: A sajátja és Magyarország!“

Ezt írta Golbert Cesbron, a kiváló francia katolikus író 1956. XI. 11-én egy barátjának Montevidéoba, a magyar nemzeti felkeléssel kapcsolatban. „Az egész világ tudja

A világvilágközvélemény tiltakozása megmentett két magyar író

Gáli Józsefet és Obersovszky Gyulát (valamint Földes Gábor rendezőt) június 20-án Budapesten halálra ítélték. A Magyar Írók Szövetsége Külföldön és az angliai magyar értelmiségi fiatalok már másnap akciót indított megmentésükre.

A következő napokban a Nemzetközi Pen Club elnöke táviratban tiltakozott Kádárnál, az Írószövetség Mao Ce-Tung-nál és Gomulkánál, Franciaországból pedig a következők küldtek tiltakozó táviratot: Picasso, Aragon, Jean-Paul Sartre, Albert Camus, Tristan Tzara, François Mauriac, Jules Romain, Georges Duhamel, Denis de Rougemont, Vercors, stb.

Angliában maga Bertrand Russel is csatasorba lépett s Julian Huxleyvel, J. B. Priestley-vel, Stephen Spender-rel és C. V. Wedgewood-dal együtt ezt a táviratot intézte Kádárhoz:

„Elszörnyedve értesültünk, hogy halálra ítélték Gáli József színműírói és Obersovszky Gyula

újságírói, miután alsóbb fokon ugyanazon tény-ladékok mellett sokkal enyhébb ítéletet szabtak rájuk. Bizton reméljük, hogy a hatóságok, akik kezükben tartják e két fiatal író életét, az ítélete: nem engedik végrehajtani.“

Ez június 25-én történt. Aznap este a világ rádiói közölték, hogy Budapesten a főügyész a halálos ítéletet alaki okokból felfüggesztette és a Gáli-Obersovszky-ügyben új vizsgálatot rendelt el.

Igy a perui köztársasági elnöknek és sok más külföldi vezetőnek a másnap Budapestre érkező tiltakozása már nyitott kapukat döngtetett.

Az Egyesült Államokból tudomásunk szerint nem ment tiltakozás. Sőt az európai tiltakozásokról sem történt említés a sajtóban...

Ez az eset is mutatja, milyen halálos felelősség terheli a nyugatiakat, amiért a többi halálos ítéletet s általában a szovjet bosszút szó nélkül túrik.

— így folytatja levelét —, hogy az igát egyszer le fogjátok rázni! És könnyeiteken keresztül legyetek büszkéek egy országra, mely jobban, mint bármelyik más ország, ma a Szabadságot jelent! Annyi vér és annyi könny, — de egy csepp, egy csepp sem veszett el!“ (*Délamerikai Magyar Hírlap*, 57. II. 10.)

JAPAN

Ol magyar tudós
szerepel az Amerikából meghívott nyolc tudós névsorában az 1947 októberében tartandó „International Symposium on Muscular Contraction” meghívottjai közt. Epedig a következők: Gergely János, Laki Kálmán, Loránd László, Szent-Györgyi Albert, Szent-Györgyi András. (L.)

LICHTENSTEIN

Megalakult a Szabad Magyar Egyetemista Szövetség
1957. V. 30-án Vaduzban. Mintegy 7000 főnyi diákság érdekeit képviselik, akik a különböző nyugati országokban vannak szétszórva. El-

határozták, hogy kulturális cserekapcsolatokat létesítenek, előmozdítják a magyar diákok tanulmányait és ápolják a magyar kulturális hagyományokat. A közgyűlés vezetőséget is választott s kidolgozta évi munkatervét. A közgyűlés a lichtensteini parlamentben tartott unnepi ülésen lezárta.

OLASZORSZÁG

Az Olasz Művészek Szövetsége

által kiírt Nemzeti Képzőművészeti Pályázat kiállítását május 2-14 közt tartották meg Rómában. A pályázat tárgya: A magyar munkások, parasztok és diákok forradalma a kommunizmus ellen. A pályázatra 118 pályamű érkezett be, köztük 4 magyar alkotás is. A megosztott első díjat Tauber Richárd, magyar menekült diák kapta meg, „Nemzetőrök” c. olajfestményéért. Az összes pályázók a forradalom humanista oldalát és a szovjet agresszió brutalitását ábrázolák. (Cs.)

SVAJC

„Magyarország és a Nyugat“

címmel írt Auer Pál cikket a *Journal de Genève*-be (57. V. 7.) az ENSZ különbizottságának a vizsgálataival kapcsolatban. „Sajnos — írja —, senki sem táplál illúziókat az ENSZ intézkedéseinek a hatásosságát illetően, hogy a magyar nép tragikus helyzete javítására, de a legkevesebb, amit jogunk van elvárni, az az, hogy ezt a szomorú problémát napirenden tartsák, hogy az elkövetett gaztett ne maradjon rejteve.“

ÚJ ZÉLAND

A magyar menekültek
létszáma 1400-ra emelkedett. December óta az addigi kb. 500 mellé még 600 érkezett, illetve további 300 május folyamán. Még 100 családtag, stb. várható, ezzel a felajánlott ezres kvóta be is telik. A lakosság a számos bírósági ügy következtében nem túlságosan rokonszenvez az újonnan érkezettekkel.

TALLÓZÁS

„Egykor ez a nép török fizikai vonásokat viselt magán és még ma is látszik néha leszármazottain az ázsiai nomádok kiugró lapos járomcsontja... A magyarok terrorizálták a szomszédos népeket s tartósan kiérdemelték a vadság és embertelenség hírnevét; azt mondják, az emberi préda utáni éhségük miatt hívták őket *„Hungarian”*-eknek (*hungry éhes*)“ (9.)

„(1883 után) az állami középiskolákban magyar volt a tanítás nyelve és az iskolákat teljesen elmagyarosították... A munkások és tanulók számára a magyar idegen nyelv volt, és megtanulni ezt a nyelvet nem volt könnyű feladat. S természetesen a magyart nem lehetett a királyságon kívül használni, mivel ázsiai nyelv... A magyarban rőfny: hosszúságú szavak vannak, teletömve mássalhangzóval; valódi nyelvzenit követel meg az ilyen szavak használata: *„legmegvesz'e_o_bet:t'enebb'ek-nek”*... (261-262).

„Az Aranybulla, a Magna Charta magyar megfelelője, alapján... minden szabad ember, minden nemes résztvehetett az uralkodó megválasztásában, ami szélesebbkörű választójogot jelentett, mint amilyen 1832-ben Angliában volt érvényben, és bizonyos körülmények közt a nemesség törvényesen ellenállhatott a koronának, oly messzemenően, hogy fegyvert is használhatott.“ (11)

(Arthur J. May. THE HAPSBURG MONARCHY, 1867-1914. Cambridge, Harvard University Press, 1951. 532 p.)

„A honfoglaláskori magyarok, akiket Árpád vezetett Magyarországra, csak kis mértékben voltak mongoloidok... A magyarok többsége a finn típushoz tartozott. A korai finnek lényegileg, sőt talán teljesen európaiak voltak, ez vitathatatlan. A finn-ugorok eredetileg tisztán európai fajúak voltak.“ (233, 225, 226) (Carleton Stevens Coon. THE RACES OF EUROPE. New York, MacMillan, 1939. 739 p. illus.)

„(Rendszeressége, a nyelvtani nemek hiánya, stb. miatti) Jacob Grimm, a veterán nyelvész, elsőként emelte ki a magyar nyelv érdemeit és mintának ajánlotta mindenki számára, aki mesterséges nyelv tervezésével foglalkozik.“ (193, 494) (Frederick Bodmer. THE LOOM OF LANGUAGE. New York, Norton, 1944. 692 p.)

„Népek, amelyeknek a nyelve egyszerű, aránylag pontos megszokott helyesírású, mint az olasz, a magyar vagy a finn, nem zavarodnak össze írás és beszéd közben, és sokszor meglepetéssel nézik az

angolul írók félreértései.“ (40) (Robert A. Hall. LEAVE YOUR LANGUAGE ALONE! Ithaca, N.Y. Linguistica, 1950. 254 p.)

„...A magyarok olyanok, mint a kínai mandarinok, *rigor morlis* merevségű világban élnek; az oroszok frissessége, mely talán az amerikaiakéhoz hasonló, megbotránkoztatja és sértette őket.“ (47-48) (Alexandra Orme. COMES THE COMRADE! New York, Morrow, 1950. 376 p. illus.)

„A szláv népcsaládba az oroszok, finnek, bolgárok, szerbek, bosnyákok, a magyarok, horvátok, csehek, lengyelek és litvánok tartoznak... A szláv család azokat az európai népeket foglalja magában, amelyek az eredeti árja faj jellegét a legtokéletesebben őrizték meg. Magasak, erőteljesek, jóalakúak, és míg ebben a tekintetben a kaukázusi típusra emlékeztetnek, a mongol típus legfontosabb vonásai is megvannak bennük...“ (113)

„A szeparatizmus bizonyos szerete, hajlam lázadásra a hatalom igája alatt, volt e népek szerencsétlensége. Már korán egymással vetélkedő nemzetiségekre különültek s csak kevés képességük volt a maguk kormányzására. Anarchia volt politikai állapotjuk, és ennek tulajdonítható Lengyelország és Magyarország szerencsétlensége, melyeket jelenleg majdnem eltöröltek Európa térképéről.“ (116)

(Az oroszok, finnek, bolgárok, szerbek és bosnyákok ismertetése után következik:) „A magyarok különböznek más népektől nyelvükben és viseletükben. Középnagyságúak, hajuk fekete. Harcias jelleműek és civilizációjuk felette áll a szláv család többi ágáinak. „*Causeries Géographiques*“ c. könyvében M. Duruy közli benyomásait egy 1861-i pesti útjáról. A lakosság pompás szerinte. A nők eszesek és elbájolók. Ruhában nem nagyon különböznek a férfiakról...“ (146-147)

„A piacon, mondja M. Duruy, csoportokat lehet látni, amelyek Attila vad hordáira emlékeztetnek. M. Duruy már-már azt hitte, hogy *„Isten ostorá”*nak egyik társát látta. Ez nyilván egy parasztféle volt, laposorrú, kerek szemű, nagy kiugró pocacsontú és elégó bajszú...“

A magyar nyelv erőteljes, hasonlatokkal teli s csupa torokhang, mely úgy látszik az arabból ered, míg bizonyos lágy és simogató hanglejtése az olaszra emlékeztet bennünket.

A szláv családot képező többi fajról, és pedig a horvátokról, a csehekről, a litvánokról és a lengyelekről. nincs semmi különös mondanivalónk.“ (148-149) (Louis Figuier. THE HUMAN RACE. New York, Appleton, 1872. 548 p. illus.)

Magyarország az „An Intelligent American's Guide to the Peace” c. kézikönyvben

Irta: GASPÁR ÖDÖN

Baloldali kormányok 1918—1919: Gróf Károlyi Mihály, nagybirtokos család leszármazottja, de liberális-szocialista hajlamú politikus lett miniszterelnök. Nemzetiségi minisztere, Jászi Oszkár, egyenlő jogokat követelt Magyarországon összes népei számára és a svájcihoz hasonló federációt tervezett. De ez a nagylelkű indítvány későn érkezett.

Kun Béla tanácsköztársaságáról a cikk szerzője, egy nagy demokráciában megjelent és egy eminens amerikai államférfi által ellenjegyzett könyv követelményeihez képest különösen furcsán emlékszik meg. Proletárdiktaturát vezetett be — mondja — és megkísérelte szocializálni az iparvállalatokat egy kevésbé iparosodott és ilyen gyors és drasztikus átalakulásra éretlen államban. Az ellenállás oly mértékben nőtt — mondja — amilyen mértékben Kun Béla fiatal és buzgó párthívei programjuk végrehajtására törekedtek. Vezérük mind kevésbé népszerű lett. Megpróbálta újjászervezni a hadsereget, kiűzte a cseheket Kelet-Szlovákiából és hadjáratot vezetett a román hódítók ellen. A románok legyőzték hevenyészve szervezett hadseregét és a Magyar Szovjetköztársaság eltűnt. Kun Béla elmenekült az országból a Budapestre érkező román hadseregek pedig a fosztogatás orgiáiba kezdtek.

Az ellenforradalom 1919—1920: Egész más hangnemben kezeli a cikk az ellenforradalmat: ... Ezalatt a konzervatív elemek, akik hosszú ideig uralkodtak az országon, ellenpuccsot készítettek elő. Két hadsereget szerveztek, az egyiket román, a másikat francia uralom alatt. Mikor pedig a románok visszavonultak és a Habsburg főhercegek nem tudták hatalmukat visszaszerezni, egy konzervatív vezető, Horthy tengernagy bevonult Budapestre, hogy helyreállítsa a régi monarchikus rendszert. — Kun Béla kormányát azzal vádolva, hogy megöletett „585” személyt, Horthy megadta a jelt a fehér terrorra, mely hamarosan egész Magyarországon dühöngeni kezdett és a „vörösöket” (időzjelben az eredetiben) nagymérvű represszáliákkal sújtotta. A magyar történészek azt állítják, hogy ezt a terrort eltűlozták, azonban a mérsékelt irányú szakszervezetek annak idején egész Európában hosszú bojkottot szerveztek Magyarország ellen. A hatás minden esetre elég súlyos volt arra, hogy a szocialista tevékenységet elfojtsa egész Magyarországon.

Trianiói béke 1920: A békeszerződés a

központi hatalmak közül a legnagyobb mértékben Magyarországot darabolta fel Ausztrián kívül. De míg Ausztria békésen elfogadta veszteségeit, Magyarország igazságot követelt és a békeszerződés revízióját. Vállalkozó történetírói és propagandistái lankadatlanul igyekeztek megnyerni az angol tőkéskeletet és újságírókat célkitűzéseiknek és egy nagy súlyú újságíró Lord Rothermere az „igazságot Magyarországnak” heves bajnoka lett.

Felépítés 1925—1929, Gazdasági válság: Az ország újjáépítését végző kormányok munkájáról keveset beszél, de a külföldi adósságvállalásokat annál inkább szemünkre veti. 1932-re Magyarország már a legnagyobb külföldi adósságterheket vállalta magára Délkelet-Európában: 85 dollárt fejenként. De adósságait nem törlesztette. Még a kereskedelmi kölcsönöknél is hosszabb moratoriumokra volt szükség. A gazdasági válság idején átmeneti — a gazdasági szükségszerűségektől diktált politika után — 1934-ben újra a régi sovinszta szellem lett úrrá.

Külföldi kapcsolatok 1927—1945: 1938-ban a hivatalos antiszemitizmus súlyossá lett. Az ismert németbarát Imrédy jutott kormányra. A cikk szerint Imrédy a Kisentente-nak tett eredménytelen javaslati után lemondott, de Horthy kormányzó nem fogadta el a lemondást. A kormány újabb fajpolitikai törvények előterjesztését határozta el. Kifelé a magyar kormány látszólag konciliáns külpolitikát követett, de valójában mindinkább a náci Németországhoz közeledett. „Kevés országnak volt szilárdabb, 'double-jeu' diplomáciája, mint Magyarországnak” — jegyzi meg a magyarbarátsággal nem igen valószínű cikkíró. — 1937-ben a felsőház szélesebbkörű jogokat szavozott meg magának és az alsóházat, amelyet azelőtt népi alapon választottak, konzultatív testületté fokozta le (?). A felsőház totális hatalmat szavazott meg Horthynak.

1939-től kezdve Németország megengedte Magyarországnak, hogy valamelyes részt kapjon hadizsákmányából. Magyarország kihasználta Csehszlovákia feldarabolását, kapott egy darabot Romániából és részt vett Jugoszlávia lerohanásában és az azt követő feldarabolásában. 1941 júniusában, Németország parancsára megüzente a háborút Oroszországnak. 1941 decemberében formálisan háborúba léptek a magyarok Nagybritannia és az USA ellen.

A keleti fronton vívott csatákban a magyarok jelentős veszteségeket szenvedtek. Az ország azonban általában kevesebbet szenvedett a háborútól, mint bármelyik másik délkelet-európai állam.

Mínthogy a német vereség előjelei 1944-ben mind nyilvánvalóbbakká lettek, Magyarország „nyugtalan lett“ és kiutat keresett, mely megmentheti a látszatot. Hitler azonban energikusan lépett közbe és elrendelte hogy a német hadsereg foglalja el az országot. 1944 áprilisában a nácik Magyarországnak a függetlenségre való minden igényét elvették. Ugyanezen év szeptemberében a magyarok már harcban álltak régi szövetségesükkel, Romániával és a következő hónapban az orosz hadsereg területekre érkezett.

Külpolitika: Magyarországnak csak elleneségei voltak a határain és csak a fasiszta államokkal való barátságot ápolta és bizonyos szélsőséges reakciós elemekét Angliában. — A jelentős magyar eredetű népesség felhasználásával szorgalmasan udvarolt az USA közvéleményének, de minden eredmény nélkül.

Békeperspektívák: A cikk zárófejezetében tanácsokat kapunk arra, hogy a jövő békerendbe hogyan illeszkedjünk be. — Magyarország fejlődése lényegében az exporttól függ. A külföldi kölcsönök nem hidalták át a nehézségeket, mert hiányzott a megfelelő ellensúly a külkereskedelemben. A Trianonban elvesztett népesség visszatérése nem változtathatta meg lényegében ezt az alaphelyzetet. — Valójában nehéz ki nem mondani azt a végkövetkeztetést — írja — hogy a magyarok állandóan a határrevízió rágódtak, hogy eltereljék a közvélemény figyelmét elmaradott, félfeudális agrárrendszerükről. Végül pedig célzást tesz arra, hogy Magyarország kilátásai a jövőre nagy mértékben függenek a győztes Szovjet Uniótól. — Eme megjegyzése a maga tragikus valóságában a legkonkrétebb ténymegállapítása az egész cikknek.

Sumner Welles eme munkája 1945-ben látott napvilágot. Cikkeit sok más népnél is a világégés gyűlölettel szitott tüze világítja be, de a magyarokénál csak a németekre vonatkozó értekezés tartalmaz még több ellenséges indulatot. Azóta sok minden megüledett a világháború kavargásában felvert indulatokból és sok akkor elfogadott nézet nyert új átértékelést. — Talán idősebb lenne, ha az Amerikában élő magyarság felhívna illetékesek figyelmét erre a munkára, főleg a Magyarországra vonatkozó megállapításokra és szorgalmazná azok megfelelő helyesbbitését.

HIRÁPOLÁS ÉS HIRRONTÁS

Néhány sor a szerkesztőhöz, az olvasóhoz és egy levélíróhoz

A „Hírünk a Világban“ irodalmi ankétja már hónapokkal ezelőtt befejeződött. Mégis szükségét látom, hogy rávaló hivatkozással még egyszer igénybe vegyem a szerkesztő és az olvasó türelmét. A vita végére ugyanis egy olyan „Levél a szerkesztőhöz“ tett pontot, mely felett nem lehet szónéklül napirendre térni. (L. „Hírünk a Világban“, VI. évf. 3—4 sz.)

Mindenek előtt meg kell állapítanom, hogy a levélíró Fenyő Miksa sem az ankét alapvető kérdésével, sem a bírált hozzászólásban felvetett szempontokkal kapcsolatban nem foglalt állást. Ellenkezőleg! Elkerülni látszott a kérdést, hogy „amit a felsorolt írók az amerikai színpadon produkáltak, tehetséggel, becsúvággal és hozzáértéssel“ (Fenyő) tobnek tekinthetők-e „egy meghatározott stílus és izlés képviselőinél“ (Rónai) és azonosíthatók-e a magyar drámairodalommal, mint olyannal.

Másodszor, bár a levélíró elveti a „sommás ítéleteket“ (elvileg nagyon helyesen), ő maga is hajlandó könnyen általánosítani Lengyel Menyhért és Bíró Lajos művei alapján, bár saját bevallása szerint nem ismeri a többi említett szerző darabjait.

Végül — elvben és gyakorlatban — vissza kell utasítanom azt, hogy Fenyő Miksa egy hozzászólás ill. annak néhány kiragadott sora alapján valakit, — kinek munkáját bizonyára ugyancsak nem ismeri, — *hírrontással* vádoljon meg. Eltekintve a kérdés személyes oldalától hangsúlyozni szeretném, hogy nemzetünk és kultúránk hírének ápolása nem abban áll, hogy bólogató Jánosokként szótlanul elkönyveljük vagy egyhangú tapssal fogadjuk mindazt, amit a magyar kultúra jellegzetes és érdemes termékeként a világ elé tááltak vagy amit a külföld ilyenként elfogadni hajlandó volt. A „Hírünk a Világban“ és munkatársainak missziója abban áll, hogy javítsa, öregbitse hírünket. Ez pedig el nem választható a bírálattól, melynek bátorsága van szembeszállni előítéletekkel és egyoldalúságokkal éppúgy, mint a külföldi lexikonok tárgyi tévedéseivel.

Fenyő Miksa tiltakozott „olcsó jelző“-im ellen. Nekem tiltakoznom kell, nem az ellen, hogy valakinek más a véleménye, hanem hogy valaki feleletesen mindjárt „hírünk rontásáról“ beszéljen.

Rónai Zoltán

THE WORLD'S FINEST...

MOST COMFORTABLE RECLINING CHAIR

THE ONE
AND ONLY

No other chair can come close to the quality and comfort of a BarcaLounger. It's a handsome chair, built by expert craftsmen, and features "Floating Comfort". The back-rest, seat and leg-rest are synchronized to cradle your body automatically in any position from sitting to full reclining ... without knobs or levers.

BarcaLounger

PATENTED

**WHAT SIZE CHAIR
DO YOU WEAR?**

BarcaLoungers come in sizes and styles to suit everyone. In beautiful fabrics, plastics and genuine top-grain leathers. Plain or pillow backs. Be sure you get a correct fit!

At your favorite furniture or department store!

BUILT BY BARCALO OF BUFFALO

NOTRE REPUTATION DANS LE MONDE

Sándor Kiss, chef de la Fédération des Paysans Hongrois, tant après la guerre mondiale que pendant la Révolution de 1956, ainsi que Secrétaire Général de la Représentation de la Hongrie Libre, réfute les critiques faites à l'égard du soulèvement national hongrois. Deux calomnies principales avaient été perpétrées: l'une affirmant qu'il s'agissait d'une contre-révolution et non d'une révolution, et l'autre que le soulèvement national hongrois, comparé à la solution „réaliste“ de la Pologne, était une action „politiquement irréflectie“. Au sujet de cette dernière affirmation, voici ce que dit Sándor Kiss:

„La situation des peuples de l'Europe Orientale, en face de l'oppression militaire et politique de l'Union soviétique est partout la même. Cependant, ce n'est pas un pur hasard que ce sont justement les Hongrois et les Polonais, les deux peuples qui sont héritiers des plus grands passés historiques, qui se soit soulevés les premiers. Le parallèle entre les histoires nationales des Hongrois et des Polonais est indéniable, leurs luttes pour la liberté et l'indépendance, pour la pure existence étaient souvent identiques au cours des temps. Ce ne furent que les événements extérieurs aux deux nations qui firent exploser la révolution hongroise et aiguiller les Polonais vers une évolution.

Megjelent
a **MAGYAR ALBUM**
az American Hungarian Studies Foundation kiadásában
Incze Sándor szerkesztésében
A gazdagon illusztrált album
ára
\$ 3.95
Megrendelhető kiadóhivatalunkban

Résumé Français

Si les liens des stalinistes hongrois avec Moscou n'avaient pas été si forts, c'est un gouvernement Imre Nagy qui se fût imposé en Hongrie, après la chute de Rákosi déjà. Les Polonais eurent l'avantage d'avoir beaucoup appris du soulèvement de Poznan, et c'est en s'appuyant sur leurs expériences qu'ils purent préparer l'arrivée au pouvoir de Gomulka. Lors des événements de Pologne l'armée soviétique est arrivée en retard. Ses 16 divisions commencèrent à avancer vers Varsovie, quand l'armée polonaise préparée d'avance avait déjà interdit toutes les voies d'accès menant à la capitale. Fort de

flotterait sur la Hongrie. Et, alors, c'est la voie hongroise qui eût été invoquée comme exemple à suivre. Pourtant, dans ce cas aussi, ce n'eurent été que des circonstances extérieures qui eussent fait pencher la balance en faveur de la Hongrie, la mentalité, la forme de vie, les dirigeants spirituels, la conscience pénétrante de nationalisme ardent, dont font preuve les écrivains, sont toujours les mêmes chez les deux peuples frères.“

August J. Molnar, président de la Fondation Américano-Hongroise d'Etudes ainsi que du Département des Etudes Hongroises du Collège Elmhurst, donne un compte-rendu de l'activité de ces deux institu-

Megjelent a **KÖLTŐK FORRADALMA**

(Antológia 1953-1956)

A magyar költők és írók hősi küzdelme az idegen zsarnokság ellen 63 költemény, ill. írásmű tükében.

Illyés Gyula, Tamási Áron, Déry Tibor, Háry Gyula, Zelk Zoltán, Benjámín László, Kónya Lajos és még száz költő s író alkotásai.

Ára \$ 2.00

Megrendelhető az alábbi címen. Csekk, ill. készpénz beküldése esetén azonnal szállítjuk.
(Postaköltség 10 cent)

OCCIDENTAL PRESS, P. O. b. 1005,
Washington 13, D. C.

ce précédent, cette même armée avait eu le temps de prendre ses précautions en Hongrie.

Si, après la victoire de la révolution hongroise, l'Occident, en s'appuyant sur les principes fondamentaux de l'UNO, avait eu le courage de témoigner de la décision unanime dans l'exploitation des solutions pacifiques lui permettant d'accourir à l'aide d'un petit peuple menacé, aujourd'hui l'étendard de la Liberté et de l'Indépendance

tions.

Paul de Auer écrit dans le *Journal de Genève*: „Hélas! personne ne se fait d'illusions concernant l'efficacité des mesures que l'UNO, en l'état actuel de sa structure, pourrait prendre en ce qui concerne la situation tragique du peuple hongrois, mais le moins que l'on est en droit d'attendre d'elle est de maintenir ce triste problème à l'ordre du jour, afin que le crime commis ne soit pas caché.“

OUR REPUTATION IN THE WORLD

In his article „The Reputation of Our Revolution“, Sándor Kiss, head of the Hungarian Peasant Federation both after World War II and during the 1956 Revolution, and Secretary General of the National Representation of Free Hungary, refutes the slanders employed against the Hungarian Revolution. One of the main accusations is that it was a counter-revolution; another one that it represented a „politically imprudent“ act compared to

English Summary

road of a revolution, while the Poles that of an evolution.

„In Poland, the Soviet army was too late. The 16 Russian divisions marched towards Warsaw, when all roads to the Polish capital were already occupied by the Polish army, ready to fight them. Because of this, the Soviets took precautionary measures in Hungary. Nevertheless, if the West had exhausted all peaceful possibilities granted by the U.N. Charter after the victory of the revolutionaries, Hungary would be free and independent today. Then, the Hungarian way would have become the proper example.“

August J. Molnar, president of the American Hungarian Studies Foundation and chairman of the Elmhurst College Department of Hungarian Studies, reviews the activities of both institutions.

Professor Lamont, Rutgers University, publishes the following announcement:

„A cross-section of Hungarian critical opinion (both in Europe and in America) has led me to think that the following twelve novels are the best that have been written by Hungarians during the years 1940 to 1956. So far as I

know, not a single one of these books has ever been translated into English.

„Therefore, my query to the readers of this paper is as follows: Which novels, in your opinion, should be the first to be translated into English?“ (See list on p. 3)

Christian M. Ravndal, American Ambassador to Ecuador and former envoy to Hungary, held a lecture in Quito, before a big audience, including members of the Ecuadorian cabinet and the diplomatic corps. The title of his lecture was, „Hungary, the country of heroes“.

Of the eight scientists, invited from the United States to Japan to the „International Symposium on Muscular Contraction“ to be held in October 1957, five are Hungarians, among them Nobel prize winner Albert Szent-Györgyi.

Ödön Gáspár reviews Sumner Welles' book „An Intelligent American's Guide to the Peace“.

Kézze! készü't és festeit, ebéd-
lői disztányérok, csobolyok,
kulacsok, butéliák a magyar
népművészet eredeti motívu-
mainak felhasználásával la-
kásának magyar hangulatát
fejezi ki. A világ bármely
részébe szállítja

„HELENA STUDIO“

Box 3933, GPO, Sydney.
Fényképes árjegyzékünket 2
bélyegárvány ellenében légi-
postán küldjük.

the „realistic“ solution achieved by the Poles. Speaking of the latter, Sándor Kiss writes as follows:

„It was not mere chance that two nations of the greatest historical past in that area, i. e. the Poles and the Hungarians, rose first against Soviet oppression. And only external circumstances decided that in 1956 the Hungarians followed the

Hírünk a Világban

Editor:

Csicsery-Rónay I. szerkesztő
P. O. Box 1005
Washington, 13, D. C.,
U. S. A.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

1801 "P" Street, N. W. — Kossuth House — Washington 6. D. C., USA.

Az egyetlen magyar egyesület, amelyet az Egyesült Államok kongresszusa látott el charterrel. 8 millió dollár vagyonunk, 30 millió dollár érvényben lévő biztosításunk van. Felvesszünk az USA területén élő és 55 évesnél nem idősebb személyeket. Adunk élet-, baleset-
betegség-, valamint egyéni és családi kórház-biztosítást.

KERJEN TÁJÉKOZTATÓT!